

253 49. 49.
DEO OPTIMO MAXIMO.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,*

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis XV. mensis

Decembris, anno Domini M. DCC. LXIII.

M. LEANDRO PEAGET, Antiquo Consiliario
Regis ordinario in ejus Castellero, Doctore Medico, Præside.

An Variolis Narcotica?

I.

ORBORUM medicatrix Natura hostem ipsa sæpè proprio Marte debellat. Hic Sanguine turgidiora vasa ex Naturæ voto disrumpuntur, & solvitur Plethora. Illic Naturæ viribus subacta morbi materies, & ad coctionem perducta, vomitu rejicitur, aut expuitur bronchialibus secreta glandulis, vel in intestina depluens alvo subducitur, mox sudorum subit canaliculos, interdum urinæ viis amandatur foràs, quandoque in Pus conversa abscessu defluit, deum ad Cutem demissa, cutaneis eruptionibus originem præbet. Hos Naturæ motus diligenter observare, sedulò imitari, sapienter dirigere, Medici officium est. Ardua sanè res & difficultatum plenissima; nunquam tamen periculosa magis, quàm cum Variolis apparentibus ad Cutem Natura vergit. Hujus itaque Morbi mores & ingenium scrutetur Medicus, perquirat exordia, observet exitus, ut Naturam legibus mechanicis obsequentem, arte suâ quæ legibus mechanicis imperat, data occasione juvet, moderetur cohibeat. Naturæ nomine, Sistalticam fibrarum corporis organici virtutem intelligas, fluidorumque motus. Hæc sunt vitæ organum, sanitatis tutela, morborum principium, & sanationis instrumentum. His positis & vigentibus, ponitur vita, vigetque sanitas; his malè affectis, terris incubat ægritudinum numerosa cohors; his rectè administratis prudenterque directis, en habes potentissima artis salutiferæ præsidia. Variolosa humorum diathesis delicatissimas corporis fibrillas molestè vellicat? Presto adest vasorum sistaltica virtus, morbi fomitem impugnat, ingeminant oscillationes, pulsant validiùs arteriæ, attenuatur humor, ad exilissimos Cutis tubulos amandandus. Hic Naturæ mireris artificium & imiteris. At si uberior, acriorve morbi materies potentius stimulet, si natura irritationis impatiens inconsideratè tumultuetur, ita ut, omnibus suis-deque versis, humor ad cutem propellendus, vel caput impingat, vel aggredietur pectus, vel in intestina feratur præceps, jam non minister otiosusve spectator esto, sed ducis & magistri personam indue. Uno verbo ea adhibenda sunt in Variolis remedia, quæ meditatam à naturâ morbificæ materiæ secretionem juvare, quæ eruptioni favere, quæ symptomata compescere valent.

I I.

VARIOLÆ dirum morbi genus. Vere & autumnò potissimùm ingruit. Hoc omnibus infensum hominibus, pueros frequentius at benignè magis, adultos, senesque ferociùs aggreditur. Febris adest inflammatoria, pulsus duritie, ardore cutis dignoscenda? Hanc præcesserunt rigor & horror? Conitatur lumborum, capitisque dolor ingens? Nausea & vomitu torquetur ventriculus? Convulsivis motibus agitur puerilis ætas, adulta sudore dissiluit? Va-

* Auctore M. HYACINTHO-THEODORO BARON, antiquo Facultatis Decano, an. 1734.

riolas imminere puta. Interim continuò furore sævit febris, non ante tertium quartumve diem remissa. Tunc febris ardore subacta morbi materies separatur à sanguine, eliminatur ad peripheriam, cutemque punctulis rubentibus distinguit, in facie, collo, pectore, manibus, & reliquo corpore prodeuntibus. Hæc pustularum rudimenta crescunt in dies, crescente pariter, quæ ægrum valde premit, faucium dolore & angustia. Mox pustularum intersticia, totamque cutem invadit inflammatio: sic inflammata cuter, arctantur perspirationis spiracula, & universa tumescit corporis superficies. Assidui inflammationis comites, rubor, tenuisque dolor per omnem habitum diffunduntur, denuò suscitatur ac recrudescit febrilis æstus. Hujus motu & calore, qui devios cutis canales subierat sanguis, inflammationis parens, sensim alteratur, coquitur, puris acquirit indolem, albescunt pustulæ, maturantur. Jam sedata inflammatione deservescit ignis, suus redditur Perspirationi exitus, detumescit facies, detumescunt artus, & pustulæ exsiccatæ decidunt, relictis atrorubentibus vestigiis. Multitudo pustularum morbum constituit, non quidem specie, sed symptomaticæ & periculo longè diversum. Diceretur Variolarum genus placidè ut plurimum sua absolvit tempora; at si consuant pustulæ, copiosissima morbi materies ad cutem magno flumine pronumpens, ex omnis ab eâ contineri potest, & intus refluit malorum iliadem suscitatura. Densiori pustularum numero, inflammatione vehementiori, majora impedimenta nectuntur perspirationi, quæ si uberrimo salivæ profluvio, & enormi capitis, manuumque intumescentiâ non compensetur, de ægro conelamatur. Medicus igitur, Naturæ sedulitatem, quæ hæc in discretis variolis morbi fomitem digerit, separat à sanguine & foras eliminat, sectari debet & æmulari, sed dum copiâ materiæ morbificæ lacefcita, suarum ipsa legum obliviscitur natura, & (ut in confluentibus accidit) sævit absque normâ, ipsam moderari debet ac dirigere.

F I F.

NARCOTICA, ex Papaverum genere potissimum resumenda, Populis Orientalibus ad animi securitatem, suavitatemque vitæ, nobis ad ægrotantium levamen usurpantur. Multiplex eorum usus. Errat qui ea sopori conciliando præscribit tantum. Languentes excitare corporis vires, tumultuantes compescere Narcoticorum est. Stricta relaxant, laxata restringunt, obstructa referant, emolliunt rigida, amissum partibus restitunt tonum. Disparium effectuum principium idem, prædantia Medici, qui ea sæpius, rariùse, largiori vel parciori dosi, non tam officialis mensuræ, quàm corporis habitû ratione subministrat. Opium corrigere frustra tentares, nullius particeps vitii, alterari non amat. Præstat quale profertur à Naturâ, sordibus repurgatum. Aliis tamen medicamentis, Bechicis, Stomachicis, Histericis, &c. aptè sociatur. Sic Theriacâ, Laudano liquido Sydenhamii, Diascordio, Pilulis de Cynoglossâ, & pluribus aliis feliciter instruuntur officinæ, Horum exhibitâ parciori dosi, statim, velut jubente Medico, enormes cruciatus, pertinaces vigilie sedantur, placidâ quietudine & exoptato sopore subsequenter. Mirabilis istius energiarum causam queris? experientiam confutas, primarios Opii scruteris effectus. Hujus quarta grani pars, vix conspicua, vix cum corporis humani mole comparanda, inordinatos ipsius motus compescere valet. Virtus anodyna omnes sese diffundit in artus. Quanta partium subtilitas? Quanta divisio? Corpora diuturno Narcoticorum usui assuefacta, fluidiori & floridiori, etiam post mortem, replentur sanguine; assumptis *Opiatis* altius micant arteriæ. Quid inde? Narcoticum Opii sulphur summæ volatilitatis & æthereæ tenuitatis particeps, sanguini immixtum, ipsi tenuitatem, raritatemque conciliat. Hinc non immerito resumende Narcoticorum proprietates, pro variâ dosi aut corporis dispositione, diversæ vel etiam oppositæ. Attenuato Sanguine, uberior adest spirituum proventus, eodem rarefacto, collapsi vasorum parietes distenduntur, solida inter & fluida restituitur æquilibrium, & nimis evacuationibus dejectæ refocillantur vires. Subtiliori factò Sanguine, qui in arteriolarum capillamentis hærebat humor, jam venis faciliè transmittitur, & sublatâ obstructione tollitur dolor obstructionis comes. Restituto liquorum motu, cessat, quæ ab impeditis distractivæ nervis oritur convulsio. Num largiore dosi, ulteriùs attenuatur, rarefcit Sanguis? Magis dilatantur arteriæ, & comites compriment nervos. Sic spirituum tumescantium cohibetur impetus, membranarum spasmodica tensio resolvitur, exquisitior sanum obreunditur sensus, omnia reducuntur in ordinem. Hæc proprietatum varietas plurimè

49.

in morbis Narcotica commendat, ne exceptis quidem variolis, in quibus humoris morbificæ secretionem juvant, eruptioni favent, symptomata compeſcunt.

I V.

SECRETIONES in ſano corpore non niſi lentiori humorum ad ſecretoria apellentiunt motu, & inductâ quâdam quiete perficiuntur, Ne putes aliter *Variolofum* humorum ſecerni poſſe. Quietis opus eſt ut heterogeneæ ſecedant particule. Hinc patet ſedantis medicamenti neceſſitas, dum ſæpe primaria Variolarum febris, magis quàm par eſt ſaviens, aut diutius producta, omnes ſuccos tumultuoſe agitât, ſecernendos confundit & immiſcet, coſque rapido torrente cum reliquâ ſanguinis maſſâ abripiens, cutaneis ſubripit oſtiolis. Sed quid meliùs quàm *Opiata* abnormes iſtos cohibebit motus? Nam craſſior fluidorum conſiſtentia hos vehemèntes naturæ conatus ſuſcitavit? Narcotica medicamenta omnium maximè attenuantia, craſſos humores placide digerendo, omnia compeſcent. Num à ſanguinis acredine ſtimulata ſic furit vaporum liſtaltica virtus? Narcotica ipſorum ſpaſmodicam tenſionem reſolvunt, & anodynâ virtute adverſus acrium morbus ipſa præmuniunt. Perinde fit ac ſi mitis eſſet humorum indoles; ſic turbulentis ſedantur fluidorum motus, ſic ſallitur deleteria humorum vis, ſic Narcoticis prudenter adminiſtratis eò reductur febrilis æſtus, ut cum Variolarum materiæ coctioni ſuffecerit, ipſius ſecretionem non pervertat. At in Variolis Cardiaca prædicat, Cardiaca poſtulat præjudicata opinio vulgi dictaturam in Medicinâ ambientis. Sed en adeſt in Opio Cardiaca virtus eò præſtantior, quòd dum Cardiacorum amuletur dotes, ipſorum neſciat incommoda. Dum enim ſanguinem attenuant *Opiata*, dum motrices ſovent corporis vires, ſimul cuti molliorè & laxitatem conciliant, undè apellentiſſimis cedere poſſit liquores: Quid conſilii eſt ſanguinem fortiter cogere verſus Cutem, ſi nimis ſtriſta non relaxetur? Vis igitur Variolarum eruptioni favere? *Opiata* porrige. Hæc votis obſequentur non humores validiori impetu propellendo, non ardorem & æſtum quibus convelluntur omnia excitando, ſed ſedando, ſed ſpaſmum removendo. Quid faciei manuque tumori ſalutifero, quid Pyraliſmo alteri eruptionis vicario ſeliciùs opitulabitur? quàm ea quæ & cutis reſiſtentiam tollunt, & ſalivæ conſervant fluiditatem, amiſſamve reſtituere valent. Inordinati fluidorum motus expendè pericula, quantum eruptionis ſelicitati adverſatur! Hic exilium cutis tubulorum repagula ſuperans, crudam humorum colluviem vi extrudit: illic omnem ſanguinis maſſam ita ſubigit, ut in Variolis fere tota prorumpat. Par utrinque diſcrimen. Confluunt Variolæ, quæ ſecis diſtinctarum numero adſcribi potuiſſent. Obſervatione conſtat eò magis confluere Variolas, quò citiùs aut erumpunt ipſæ; aut erumpere coguntur. Quidni igitur, ſuadente prudentiâ, puſtularum multitudini præcidi-tur anſa? Quidni ea uſu veniunt medicamenta quibus turbas & tumultus componere datum eſt? Horum ope, quiete inductâ, non aſſatim nec uno impetu ad cutem tumultuoſe ruit excernendus humor, ſed ſenſim quâ proportionè coctus ſecernitur, eadem amandatur foras. At quietis nomine non intelligas Naturæ reſolutionem. Naturæ vires non enervat Opium, moderatur tantùm & detrahit quod ſupereſt, ſi rectè præſcribatur.

V.

PESSIMUM in Variolis confluentibus ſymptoma Putrida febris. Hæc circa undecimum morbi diem accedens, ægrum in ſanitatis portu ſæpe perimit. Huius cauſa multitudo puſtularum. Cum enim maturuerunt Puſtulæ, tetræ uberrimiſque vaporibus ægrum undique obvolvuntibus, tam putis copiâ, quam reſorbent oſcula venarum, inſicitur ſanguis, febriles accenduntur motus, ſtipantibus calore, jaſtatione, delirio, anxietate, ſuffocatione moleſtiſſimis, donec veneno proſtrate ſuccumbant vires. Sed nonne hic ſuam conferent ſymbolam Narcotica? Ita ſane nec mediocrem. Quæ confluentibus Variolis occurrunt *Opiata*, eadem, laxatâ cute, puri faciliorem concedent exitum, efficiuntque ut in venas partius refluat; imò ſi ſus refluaxerit, dum ſpirituofam diatheſim humoribus conciliant, adverſus virulentam illius indolem viſcera protegent. Imminèntia à calidiori regimine inſpicias mala, ſedantium Anodynorumque reſplendeſcit utilitas. In Variolis ad cutem Naturam vergere, ſudoribus agros diſfluere vident, hæc viâ propellendam eſſe morbi materiam clamitant, qui, licet in Medicinâ parùm ſapiam, plurimum tamen ſe ſapere credunt. Stragulis obruuntur ægri, exulat venæ ſectio, calidiora aſſatim exhibentur.

medicamenta, quid inde? nimium incitate cito fatiscunt ægri vires, uberissimi sudores exprimentur, & cum tempore suo coctus morbificus humor eliminari deberet, jam crassior, & effecto pulsus robore, constrictam calidioris regimine cutem permeare nequit. Nunquid hæc damna reparare & avertere valerent *Opiata*, quæ humoribus subtilitatem, membranis flexilitatem conciliare possunt? Sæpius, immixtis calidioribus particulis & calidiori regimine, tanquam igne supposito, supra modum effervescebat sanguis, undique quæ data porta ruens, viscerum vascula perumpit, aut in ea impactus hæret. Hinc acutissima progerminant symptomata, pertinaces vigilie, delirium, Phrenitis, Coma, Sputum sanguinis, mictus cruentus, Diarrhæa, macule purpureæ. Hæc, quibus regimine temperato, diluente & anodyno obviam ire satius fuisset & facilius, non aliter quam iteratis largioribus Narcoticorum dosibus vinci se patientur. Sic enim moderatâ, sanguinis ferocia, effrenique tumultu composito, sic resolutis stagnantibus fluidis, sic sedato corporis habitus Erethismo, placidus circulationis restituitur ordo, crudelia fugam capefcent symptomata, nativæque versus peripheriam determinationi obtemperat *Variolosa* materies. Non minori cum successu, refrigeratis intempestivè agrotantibus, subvenient *Opiata*. An externo frigore percussa protrudenda sunt Variolæ? inductam à frigore cutis stricturam removebit vis *Opii* antispasmodica. An Venæ sectione aut Catharsi inconsultè celebratis, resolutæ jacent ægri vires? viribus reparandis & eruptioni promovendæ mirè confert frequenter repetita, parcior *Opiati* dosis. Cæterum ne credas Narcotica omnem curationis implere paginam, quanto præstant oportune adhibita, tanto functiora sunt si agro non rite preparato porrigantur. Proderit diluens refrigeransque victus. Proderit linteorum mutatio, & reliquus ardorem, inflammationemque temperans apparatus. Proderit blandâ Catharsi ad Intestina derivare uberiorem puris copiam, quæ venas lubiens, Putridæ febri ortum præbet & fomitem. Proderit & sanguinis missio, quæ corpori plethorico, succisve malè moratis saginato immixta *Opiata* tempestates & tumultus excitarent, vacuatis & dilutis humoribus omnia ad pacem component. Non te moretur vesanus vulgi timor, ne sanguine missio, mox eruptura, aut jam erumpentes Variolæ, reflectantur ad præcordia: imo detractâ oneris parte, reliquum à naturâ facilius ejicitur, concessâ sanguini fluendi libertate vegetius pullulabunt pustulæ, graviora symptomata præcavebuntur aut evanescent. At his parum proficientibus, omne sæpe tulit punctum Hypnoticum prudenti manu concessum. Hujus ope multitudo pustularum, & symptomata illam comitantia depelluntur, malè erumpentes Variolæ ad Naturæ normam reducuntur, jam eruptæ augmentum & maturitatem feliciter adipiscuntur.

Ergo Variolis Narcotica.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Nicolaus Jeanroy.

M. Casar Cofse, Censor
Regius.

M. Natalis-Maria de Gevigland, Regionum in Germaniâ Ducum & Militarum Nosocomiorum nuper Medicus & universique Pharmacie Professor.

M. Augustinus Roux, Regiæ Societatis Rei Agrariæ, necnon Regiæ Scientiarum Academia Burdigalensis Socius.

M. Petrus-Joannes-Claudius Mauduyt de la Varenne.

M. Franciscus-David Herissant, Regiæ Scientiarum Academia, Regique Societatis Londinensis Socius.

M. Achilles-Guillelmus le Begue de Preffe, Eques & Censor Regius.

M. Stephanus d'Huautte.

M. Carolus - Franciscus Bouigny des Préaux.

Proponebat Parisiis JOANNES D'ARCET, Severopolitanus-Adurenfis, in Universitate Burdigalensi Doctor Medicus necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1763. A SEXTA AD MERIDIEM,